

Rapport Nr. 0435

Archeologienota

Bonheiden, Gestelhoflei 12
Programma van Maatregelen

Inhoud

1	Administratieve gegevens	1
2	Gemotiveerd advies	2
2.1	Aanleiding vooronderzoek.....	2
2.2	Resultaten vooronderzoek	2
3	Programma van maatregelen	5
4	Lijst met figuren.....	7
5	Bibliografie	7

1 Administratieve gegevens

Projectcode J. Verrijckt		2020-1344
Projectcode Onroerend Erfgoed		20201206
locatie	Provincie	Antwerpen
	Gemeente	Bonheiden
	Deelgemeente	Bonheiden
	Straat	Gestelhoflei
Kadastrale gegevens	Gemeente	Bonheiden
	Afdeling	1 AFD/BONHEIDEN/
	Sectie	A
	Percelen	0234/00G002
Coördinaten	Noordoost	X: 161.369 Y: 192.359
	Noordwest	X: 161.358 Y: 192.299
	Zuidoost	X: 161.527 Y: 192.257
	Zuidwest	X: 161.479 Y: 192. 330
Oppervlakte plangebied		8900 m²
Oppervlakte bodemingreep		8900 m²
Erkend Archeoloog		2015/00053 Jeroen Verrijckt

2 Gemotiveerd advies

2.1 Aanleiding vooronderzoek

De aanleiding van het vooronderzoek is de aanvraag van een omgevingsvergunning voor een herinrichting van het plangebied te Gestelhoflei 12, Bonheiden. Meer informatie over de aanleiding van het vooronderzoek is terug te vinden in het verslag van resultaten.

2.2 Resultaten vooronderzoek

Tijdens het vooronderzoek zonder ingreep in de bodem kon enkel het bureauonderzoek uitgevoerd worden. Op basis van dit vooronderzoek zonder ingreep in de bodem was het mogelijk om met voldoende zekerheid een uitspraak te doen over de aanwezigheid en waarde van archeologisch erfgoed op het terrein.

Het plangebied ligt in de huidige gemeente Bonheiden.

De eerste expliciete vermelding van de gemeente gebeurde is 1331, waar de plek werd beschreven als 'Onze-Lieve-Vrouw van Berentode op de Boedenheide', maar de geschiedenis van de gemeente gaat al verder terug dan dat. Bonheiden vormde van 1106 tot 1406 een leen van de gemeente Mechelen. Vermoedelijk ontstond Bonheiden in de 13de eeuw, bij de heideontginning. Hiervoor was het een zeer woest en onontgonnen gebied. De dorpskern ontwikkelde zich rondom een kapel die zich situeerde op een zandweg die Mechelen en Aarschot met elkaar verbond. Op historisch kaartmateriaal is het plangebied steeds gelegen in een zeer landelijke omgeving, ten midden van uitgestrekt akkerareaal en/ of weiland.

Het plangebied zelf bevindt zich tussen 7.3 en 8 m + TAW. De hoogteverschillen binnen het plangebied zelf zijn miniem. In de ruimere omgeving van het plangebied bevinden zich enkele waterlopen. Ca. 120 meter ten noorden van het gebied loopt de Begijnebeek. Deze beek heeft een kleine uitloop, de Kesseleersbeek, die zich op ca. 300 meter ten zuiden van het plangebied bevindt. Deze twee beken zijn uitlopers van de waterloop Vrouwvliet, zie zich ten westen van het gebied bevindt. In geomorfologisch opzicht bevindt het plangebied zich in de oostelijke uitloper van de Vlaamse vallei. Op de bodemkaart van Vlaanderen is de bodem in het plangebied deels gekarteerd als Pec (b) en Zcm (b). Bodemtype Pec zijn hydromorfe bodems die gekenmerkt worden door een verbrokkelde textuur B horizont en een reductiehorizont. Roestverschijnselen beginnen aan de onderkant van de bouwvoor en worden intens naar beneden toe in de sterk gevlekte textuur B die zich situeert tussen 60 en 100 cm. De reductiehorizont begint vanaf 100 cm. Bodemserie Zcm zijn plaggenbodems. De humushorizont is dieper dan 60 cm. De roestverschijnselen beginnen tussen 60 en 90 cm.

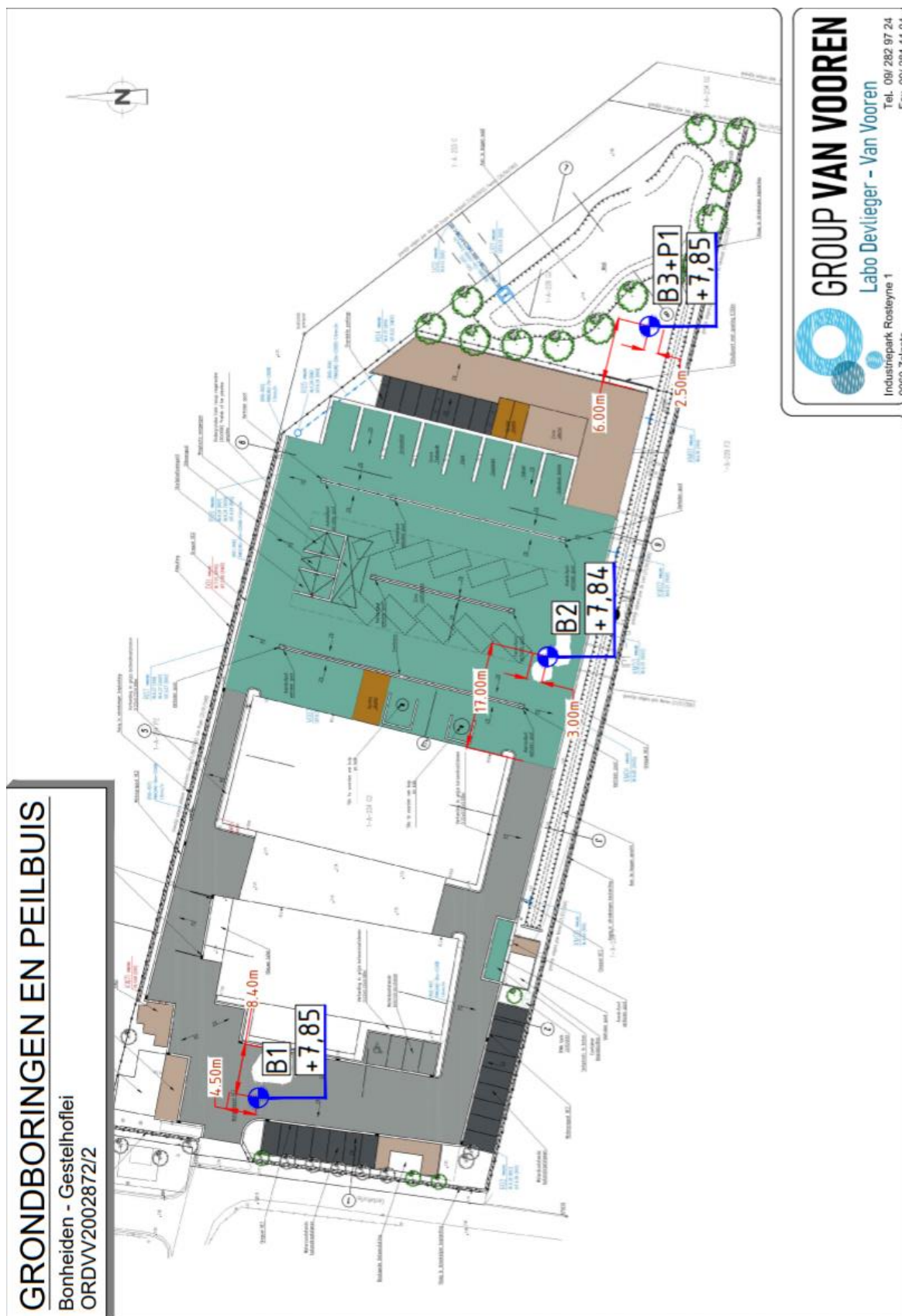
Het plangebied kent geen archeologische en historische gegevens. De ruime omgeving van het plangebied kent veel archeologische vondstlocaties. Een groot deel van deze meldingen hebben betrekking op metaaldetectievondsten. Deze situeren zich voornamelijk ten noordoosten van het plangebied en zijn te dateren rond de 17de – 18de eeuw, nieuwe tijd, en 20ste eeuw, met name vondsten met betrekking tot de Wereldoorlogen. Een tweede overgroot deel van deze meldingen betreft monumentale relictten in de vorm van hoeves en/ of sites met walgracht die terminus ante quem zijn gedateerd aan de hand van de Ferrariskaart. Deze zijn voornamelijk gedateerd in de 18de eeuw. Deze meldingen bevinden zich verspreid in de verdere omgeving van het plangebied. Er zijn ook enkele losse vondsten gemeld met betrekking op steentijden en metaaltijden, maar het grote deel van de archeologische vondsten stammen uit de nieuwe/ nieuwste tijd of de 20ste eeuw. In de ruimere omgeving van het plangebied werden maar twee archeologienota's geschreven. Telkens

bleek het archeologische niveau verstoord of zich zeer diep te bevinden. In combinatie met de ongunstige lage landschappelijke ligging werd er niet overgegaan tot archeologisch vervolgonderzoek in de vorm van proefsleuven.

De opdrachtgever plant op het terrein herinrichtingswerken. Hierbij gaan volgende ingrepen plaatsvinden: de opbraak van bestaande verharding in steenslag en beton rondom de te behouden centraal gelegen gebouwen (kantoor, magazijn, loads), het uitvoeren van ondiep grondwerk (max MV-0,65m) voor de aanleg van een nieuwe verharding in betonstraatstenen, KWS en betonverharding, de aanleg van nieuwe riolering met bijhorend grondwerk, waarvan de maximale diepte tot twee meter zal reiken. Er wordt ca. 530 meter aan riolering aangelegd. In het oosten van het plangebied wordt een buffervijver aangelegd. Deze wadi kent een oppervlakte van 270 m² en deze kent een max. diepte van 1.65 meter.

Voorafgaand aan deze herinrichtingswerken is er grondmechanisch onderzoek uitgevoerd waarbij enkele boringen werden verricht. Om kabels of leidingen te ontwijken werd manueel voorgeboord (tot een diepte van ongeveer 2 mmv) met ontnaam van geroerde grondmonsters om de 0,5 m of bij verandering van de grondlaag. Er werden drie boringen uitgevoerd verspreid over het terrein. Uit de eerste boring, die zich in het westen op het plangebied situeert, is gebleken dat de bodem tot één meter diepte verstoord is, met steenslag en gipsbrokken. De C-horizont begint pas op drie meter diepte. Uit de tweede boring, die zich centraal in het noorden van het plangebied bevindt, valt te concluderen dat de bodem verstoord is tot één meter diepte met veel stenen en baksteenresten. De C-horizont start vanaf twee meter diepte. Bij de laatste boring, die werd uitgevoerd in het oosten van het plangebied, is de bodem verstoord tot 50 centimeter diepte met stenen en baksteenresten. De C-horizont start hier op één meter diepte.

Op basis van bovenstaande gegevens is er een lage verwachting toe te schrijven voor archeologisch potentieel. Uit de resultaten van het uitgevoerd grondonderzoek valt op te maken dat de bodem ernstig verstoord is. Gezien de gekende bodemkundige en cartografische gegevens adviseert J. Verrijckt bvba om geen verder onderzoek te verrichten.

Figuur 1: plangebied met aanduiding grondmechanische boringen

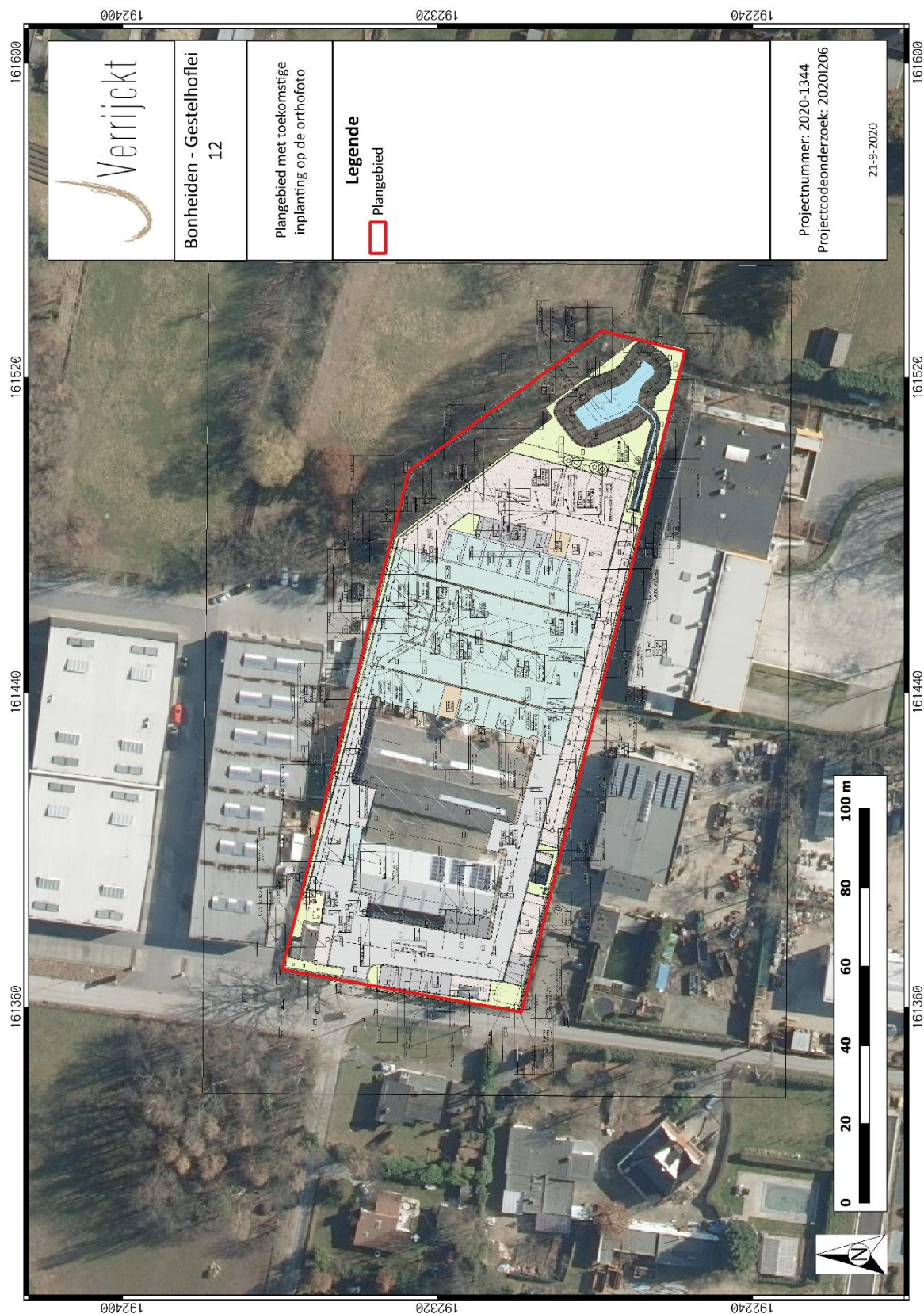
3 Programma van maatregelen

Op basis van het uitgevoerde bureauonderzoek kan geconcludeerd worden dat er geen vervolgonderzoek noodzakelijk is. Er is met voldoende zekerheid een uitspraak te doen over de aanwezigheid en waarde van archeologisch erfgoed, het potentieel op kennisvermeerdering en de haalbaarheid van eventueel verder onderzoek. Een doorslaggevende factor in het bepalen of verder onderzoek noodzakelijk is, zijn de gekende verstoringen van het terrein. De beslissing om geen vervolgonderzoek te adviseren steunt op de volgende redenering:

Op het gebied werd voorafgaand grondmechanisch vooronderzoek uitgevoerd. Hierbij werden drie boringen uitgevoerd, afgebeeld op Figuur 3. Om kabels of leidingen te ontwijken werd manueel voorgeboord (tot een diepte van ongeveer 2 mmv) met ontneming van geroerde grondmonsters om de 0,5 m of bij verandering van de grondlaag. Er werden drie boringen uitgevoerd verspreid over het terrein. Uit de eerste boring, die zich in het westen op het plangebied situeert, is gebleken dat de bodem tot één meter diepte verstoord is, met steenslag en gipsbrokken. De C-horizont begint pas op drie meter diepte. Uit de tweede boring, die zich centraal in het noorden van het plangebied bevindt, valt te concluderen dat de bodem verstoord is tot één meter diepte met veel stenen en baksteenresten. De C-horizont start vanaf twee meter diepte. Bij de laatste boring, die werd uitgevoerd in het oosten van het plangebied, is de bodem verstoord tot 50 centimeter diepte met stenen en baksteenresten. De C-horizont start hier op één meter diepte.

Uit dit grondonderzoek is dus gebleken dat de bodem verstoord is tot minstens 1 meter diepte onder het maaiveld. De geplande werken zullen het archeologisch niveau niet aantasten.

Indien tijdens de werkzaamheden toch archeologische resten worden aangetroffen, blijven de bepalingen voor het melden van toevallsvondsten van kracht. Deze bepalingen zijn terug te vinden in artikel 5.4.1 van het Onroerenderfgoeddecreet. Eventuele toevallsvondsten dienen binnen drie dagen na ontdekking gemeld te worden bij Onroerend Erfgoed.

Figuur 2: Plangebied met weergave van toekomstige inplanting¹ op orthofoto²

¹ Plan aangebracht door initiatiefnemer.

² AGIV 2018e

4 Lijst met figuren

Figuur 1: plangebied met aanduiding grondmechanische boringen	4
Figuur 2: Plangebied met weergave van toekomstige inplanting op orthofoto	6

5 Bibliografie

BORSBOOM, A. & P. VERHAGEN, 2012. KNA Leidraad Inventariserend Veldonderzoek Deel:
Proefsleuvenonderzoek (IVO-P). SIKB